

הפרק השלישי פותח בדיני כתיבת גט לשמה, לשם האשה. המשנה מביאה את הכלל שגט שנכתב שלא לשם האשה פסול, ומונה כמה מקרים בנידון (שם כד):

כל גט שנכתב שלא לשום אשה - פסול. כיצד?

- א. היה עובר בשוק, ושמע קול סופרים מקרין איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני, ואמר זה שמי זה שם אשתי - פסול לגרש בו.
- ב. יתר מיכן, כתב לגרש את אשתו ונמלך, מצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך - פסול לגרש בו.
- ג. יתר מיכן, היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות, כתב לגרש את הגדולה - לא יגרש בו את הקטנה.
- ד. יתר מיכן, אמר ללבלר כתוב לאיזו שארצה אגרש - פסול לגרש בו.

גט צריך להיכתב לשם אשה ספציפית. המשנה מביאה כארבעה מקרים לבאר את עניין כתיבה לשמה, ויש לעיין מה עניין הפירוט של המשנה?

הגמרא מבארת שבמקרה הראשון מדובר ששמע הבעל מסופרים שמקריאים כדי להתלמד בכתיבת הגט. כלומר, גט שלא נכתב לשם גירושין- פסול. החידוש הבא, אפילו נכתב לשם גירושין לאשת חברו, גם פסול. חידוש הבא, גט שנכתב לשם גירושין לאחת מנשותיו שלו, אינו יכול לגרש את השנייה. החידוש הבא, אפילו כתב בסתם לאחת מנשותיו, הגט פסול כי אין ברירה- כלומר, בגיטין לא מתברר למפרע למי רצה לכתוב.

הקשה חידושי הרי"מ, מדוע המשנה לא אמרה 'כל שנכתב סתם ולא לשם האשה פסול', וזה לשונו (ד"ה מתניתין):

קשה כיון דסתמא פסול באמת הוה ליה למימר כל שלא נכתב לשם אשה, וריש זבחים (ב ב) בעי הגמ' להוכיח מדיוק זה ומייתי הך משנה דסתמא ג"כ פסול ולא מתרץ כלל למה באמת נקט לשון זה שנכתב שלא לשמה דמשמע דסתם כשר ולא כב"ל.

ובאמת אם היה התנא שונה סתם גט ולא לשם האשה פסול, אזי לא היה צריך את כל הדוגמאות! ע"כ מתרץ החתם סופר, שדרך התנא לשנות בהדרגה, וזה לשונו (ד"ה כל):

אלא משום דמתני' על דרך יתר ויתר נקט בהדרגה על כן מתחיל בנכתב שלא לשם אשה ומוסיף והולך עד דנקיט לבסוף הכותב טופסי גיטין שהוא שלא נכתב לשם אשה יתר מכן כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו'

כלומר, התנא נקט בדרך של הדרגה מהחופץ אל הפנים:

- א. בתחילה הגט שנקרא בשוק ללימוד, ולכאורה אין לו כלל שייכות בגט החיצוני לו, אבל הוא רוצה להכניס אותו אליו.
- ב. לאחר מכן, הגט נכתב לשם גירושין, גם כאן חיצוני לו, אבל הגט מיועד בכלל לגירושין.
- ג. לאחר מכן גט שלו- פנימי, אך הוא מיועד לאשה אחרת שלו.
- ד. גט פנימי שלו שנכתב בסתם לאחת מנשותיו, אך הוא לא מבורר למי.

נחלקו האמוראים מהי רמת הפסול של הגט, האם אשה כזו יכולה להתחתן אם כהן במידה ובעלה מת? כלומר, האם יש בה ריח גט והיא לכאורה גרושה? עפ"י הדרגה זו נחלקו האמוראים, רב סבר שכל הדוגמאות פוסלות לכהונה חוץ מהראשון (לשמואל כולן פוסלות). רב אסי סבר, שכל הדוגמאות אינן פוסלות לכהונה, חוץ מהדוגמא האחרונה (לרבי יוחנן כולן אינן פוסלות).

'ריח גט' פוסל מכהונה, משום שיש שתי בחינות בגירושין: א. האיש משלח את האשה. ב. האשה מותרת לעולם. ואם נעשה רק השלב הראשון- מצד האיש, הגט בעייתו. כמו שראינו יש באשה ריח גט- ופסולה לכהונה (להרחבה לקמן פב:).

נראה שמשמעות הדברים טמונה ביחס של האדם לאשתו, ומתוך כך גם לעולם הגירושין. הדוגמא הראשונה מרחיקת לכת, אדם הולך בשוק ושומע קול סופרים מקריאים גט, ורצה לגרש בגט הנ"ל. (אולי הדברים רומזים לדברי ר"ע בסוף המסכת שאם מצא נאה מאשתו יכול לגרשה.)

לאחר מכן כל סוגי הכתיבה של גט לגירושין גם איננו מספיק, משום שגירושין הם דבר רציני מאוד. אין הדבר יכול לעשות בעראיות ובמקרויות, אלא לשמה של האשה. נראה שהמושג 'לשמה', מקבל הגדרה יותר כללית. אם הגט אינו נכתב לשמה, יכול להיות פסול בגט אבל מצד הכלל. שהרי מצינו שיטות שפוסלות גט כזה לכהונה. ע"כ נראה לענ"ד שיש הוה אמינא, שגט הוא דבר כללי, אזי אפשר לגרש אשה גם בגט שנכתב בשוק. משום שיש ממד בקידושין וגירושין ביחס אל הכלל, לכן מדגישה התורה, "וכתב לה"- לשמה.